

Murdeõhtal murti päid...

Emakeelepäeva õhta oodeti Hellamaa külakeskuses murdeuivilisi ja muhukielse sõnaroamatute tegijud. Teekannud ja krõbinad ollid lava pial, aga laudu tuli juure panna, kut inimesi uksest muutkut sisse vuoris. Meelis tõmbas aegsaste lõõtsa, et ootamine pitkaks ep veniks, ja pärast mängsid Hermaniga seltsis veel ulka kenasid lugusid, mis kõrvale ollid iad kuulda.

Kadri ja Irena kuulutasid murdevõistluse tulemused välja, kut mehed omad laulud ette ollid kannud. Laksutasime ia meelega murdetõid soatn inimestele ja tunsime uhkust nende üle, justkut oleks isegid midagid ää tein. Piapreemiad es oln kedadig vastu võtmas, nõnna et Kadri küsis, mis siis nüid soab. Aga oo ikka vägev, et üks inimene oo 15 voastad sõnu

kogun ja justkut es tiadn ise änam, mis nendega eetsi tiha. Ehk soame varsti muhu sõnaroamatu internet-tigid!

Siis akkas muhu kiele olümpiaad ja mõne kohja pialt ollime ühna jännis. Kan(g)utasime mõistatusete vastusseid mõtelda, siis pakusime koloosiaegsete tegelaste üidnimesid, mis nee võisid tähenda (no näiteks salapiiun), kole keeruline olli proosakirjanike kirjutatud katkendeid ää arvata, kis ja kus olli midagid muhulastest jälle üteln, ja muidugid olli uvitav katsuda ää arvata muhukielseid sõnu, nagu likutis või noonep. Neh, külmperse olli ikka kohe tiada, aga siis selgus, et muist tiadvad sadasamma sõna koa ülasse kohta. Külade kaupa pidade erinevusi olema, riakis vaidluse vahele teene Kadri, kis ise tiab loodustiaduslikka

sõnu. Pärast tuletas meite ema kodu miele, et mamma riakis „sinistest” ja „valgetest” külmpersetest ja süda jähi rahule. Ja ju oo neid teisigid sõnu, mis ühtes külas ühte asja tähendavad ja teises pisut teist asja. Sellepärast olli olümpiaadi indajatel koa omajagu tegemist, aga võidu sai meite keskelt Juta Peegeli laudkond, kis olli selle veaariline kohe kindlaste.

Kellu kodis aga edasi. Kuulsime viel Peetri laulud ja pillimän(g)i ää ja jätsime siis teesed tantsima, ise akkasime kojopole koperdama. Korraldajatele tahaks kangeste suured tänud veel ütelda! Ikka paneb imestama, et inimesed jöksavad ennast kottu välja aada, kui kodu kangest ia olla oo, aga see olli seda tõeste veart.

Lepana Anu

20 aastat muhulaste seltsi asutamisest

Täpselt kakskümmend aastat tagasi, 28. veebruaril 1989 kogunesid Tallinnas elavad-töötavad muhulased Eesti Raadio valgesse saali, et luua oma selts. Aeg oli ärkamisaegselt ärev ja lootusrikas: kõikisugu seltside, ühingute ja rinnete loomiseks igati sobiv. Idee autor on minu teada vabariigi tuntud kultuuriinimene **Mikk Sarv**, kes seda mõtet süstis ka **Aime Bahovskile** (Raegma Sumari Aime), kes omakorda agiteeris oma tuttavaid võimalikult paljudele muhulastele teavet edasi andma. Igal juhul kokku tuli üle paarisaja inimese ja ühel häälle otsustati selts ka asutada.

28. veebruaril 2009 kogunesid muhulased niisiis 20. aastapäeva tähistama. Et mitmekümne aasta jooksul on esialgne õhin vaibunud, siis kartsime osavõtjate vähesust, kuid tulnud oli niipalju rahvast, et klubi Raavise viimasedki toolid ja lauad tuli käiku võtta. Kui **Malle Ling** oli sissejuhatavad sõnad lausunud ja muhulased oma „hümn” „See oo meite Muhu” laulnud püsti seistes, austati ja mälestati ka leinaseisakuga viimasel aastal eestseisusest manalateedele lahkunud tublisid inimesi: **Elga Kommelit**, **Ülo Murdu** ja **Mihkel Ausmeelt**.

Jaan Naaber tuletas põgusalt

meelde, mida 20 aasta jooksul tehtud, sealhulgas ka oma kalli kodusaare heaks (surnuaegade võsast puhastamine, hooldekodu kivიაia lappimisest osavõtt ja kiviplaatide sättimine jalgteele väravast sissekäiguni, Pädaste mere ääre koristamine rämpsust ja mõned muud ettevõtmised). Ei tasuks unustada sedagi, et muhulaste seltsi ridadest on kodusaar saanud endale eri aegadel kaks tublit töötajat – **Bruno Pao** ja **Aado Keskaiga**. Väga usinalt tegutsesid „Kapetad” Elga Kommeli suunamisel. „Kapetate” tragid naised on mitmel korral osa võtnud näitustest koos kodusaare käsitöömeistritega. Seltsi liikmed võtavad osa ka kultuuriüritustest (mitmesugused ekskursioonid erinevatele näitustele ja objektidele asjalike ekskursioonijuhude suunamisel või Muhu juurtega inimeste suurjuubelile tähistamine, näit. **Madis Küla-Nurmiku**).

Kõige järjepidevamalt ja tulemuslikumalt on kindlasti tegutsenud folkloorirühm „Munuksed” **Maret Lehto** eestvedamisel, kelle töid ja tegemisi on pärjatud mitmeti. „Munuksed” võtavad juba 1992. aastast osa rahvusvahelisest folkloorifestivalist Baltica ja viimasel aastakümnel on nad jõudnud Eesti folkloorirühmade kõrgemasse kategooriasse ning

pälvisid 2007. aastal pärimuskultuuri auhinna. „Munukstel” valmis esimene heliplaat 10. tegevusaastaks ja nüüd 20-ndaks juba teinegi („Muhu laulud”), mille iga peoline võis ka endale soetada. „Munuksed” on oma autentsusega pälvinud tuntud-teatud rahvaluuleteadlase **Ingrid Rüütli** tähelepanu, kes on neile ka lahket abi osutanud.

Peaaegu alati on seltsi pidudel esinenud kodumuhulased („Laulusõbrad”, „Neh”, „Ätsed”, „Tokkroes” jt). Seekord oli Muhust tulnud Külasema Külaseltsing „Kodukootud” eesotsas oma tarmuka külavanema **Malle Mätasega**. Muhu juurtega pealinlased vaatasid ja kuulasid kaasaalamisega nende toredaid etteasteid, olgu see tants, laul, pillimäng või **Juhan Smuuli** tekste parafraaseerides loodud naljalood. Suur kummardus tuleb teha ka nende juhendajale Viljandi Kultuurikolledzhi õppejõule **Mall Noormetsale**, kes tantsimist-laulmist ja pillilugusid nii kenasti on osanud seada. Kõigile osavõtjatele jäi mulje, et meie väike armas kodusaar on elujõuline ja teotaheline, andes linnamuhulastelegi jõudu ja energiat edasiseks tegutsemiseks.

Ainu Kään

Muhu õpilaste osalemine aine-olümpiaadidel

16. oktoobril 2008 toimunud **õpioskuste olümpiaadil** saavutas **6. klassi võistkond (Herman Annus Oidekivi, Hannes Päll, Alari Toomaslu, Kristjan Mägi, Agnes Äkke) III koha**.

23. novembril 2008 toimus maakondlik **Nuputa** võistlus. 5-6. klasside võistkond (Edward Erelt, Alari Toomaslu, Agnes Äkke) sai 8. koha, 7. kl. võistkond (Mihkel Tarvis, Hanna Vahter, Carl Hans Randviir) 9-10. koha.

24. oktoobril 2008 oli **geograafia** olümpiaad:

7. klass - **Mihkel Tarvis III-IV k**, Margitta Nau 11. k.

8. klass - Rauno Liitmäe 6. k., Mariliis Hopp 10. k., Liisa Uutsalu 17.-19. k.

9. klass - Indrek Uutsalu 5.-7. k., Liina Tarvis 17. k.

10. jaanuaril 2009 toimus **bioloogia** olümpiaad:

6. klass - Agnes Äkke 5. k., Herman Annus Oidekivi 14. k., Hannes Päll 18. k., Emma Maltis 22. k.

7. klass - Noora Mölder 17. k., Mihkel Tarvis 18. k.

8. klass - Lembitu Valdmets 8. k., Mariliis Hopp 10. k., Maarika Oidekivi 19. k.

9. klass - Liina Tarvis 11.-12. k.

24. jaanuaril oli **emakeele** olümpiaad:

7. klass - Laura Pere 8.-9.k., Mihkel Tarvis 11. k.

8. klass - Rauno Liitmäe 9.-10. k., Maarika Oidekivi 14.-16. k., Kaisa Saarkoppel 14.-16. k., Lembitu Valdmets 19. k., Karina Lõbus 20. k., Jarmo Ling 24. k.

9. klass - Liina Tarvis 6.-7. k., Maarja-Liis Mereäär 11.-14. k., Kerli Rannala 15.-17. k.

31. jaanuaril osaleti **mateematika** olümpiaadil:

6. klass - Herman Annus Oidekivi 18.-19. k., Alari Toomaslu 7.-9. k.

8. klass - Kaisa Saarkoppel 4.-5. k.

9. klass - Liina Tarvis 9. k., Kaupo Smirnov 14. k., Indrek Uutsalu 15.-16. k.

27. veebruaril oli **saksa keele** olümpiaad:

9. klass - **Liina Tarvis II koht**, Meila Kamp 13. k.

Järg lk 4.

Muhu kooli tegemised veebruaris-märtsis

Veebruari lõpu üritused olid seotud iseseisvuspäevaga – 20. veebruaril toimus mälumäng ning 23. veebruaril pidulik aktus. Aktusel kõlasid kooli huviringide töö tulemused – laulud, luuletused ning kapellipalad – ning ajalooõpetaja Evi Männik rääkis Eesti Vabariigi ajaloost, samuti kõneles ta riigimeestest, kes meie riigi iseseisvuspäeva paiku sündisid.

Veerandi lõpu silmapaistvaim üritus oli traditsiooniline tüdrukute nädal 2. - 6. märtsini. Poisid olid tüdrukutele ette valmistanud kolm võistlust ning kontserdi. Üritusteks olid uisutamine kooli spordihalli uisurajal, tantsukava ning saadete parodeerimine. Paaegu kõigi klasside tüdrukud osalesid võistlustel aktiivselt ning reede hommikul toimus neile pidulik aktus-kontsert.

9. märtsil käisid 9. klassi tüdrukud Koguväes Muhu Muuseumis, kus neile näidati villakraasimise ja -ketramise protsessi ning anti võimalus ka ise kätt proovida.

Veerandi viimasel päeval, kui ka emakeelepäeva tähistati, toimus koolis aktus ja Eda Maripuu pidas loengu.

Liina Tarvis

Muhu õpilaste osalemine aine-olümpiaadidel

28. veebruaril toimus **inglise keele** olümpiaad 5.-6. klassesidele:

5. klass - Edward Erelt 24. k., Eliis Paas 30. k.

6. klass - Herman Annus Oidekivi 7. k., Alari Toomsalu 15. k.

6. märtsil toimus **algklasside olümpiaad** (3.-4. kl.)

3. klass - eesti k. - Hälena Kikerist 17. k., loodusõpetus - Richard Erelt 11. k.

4. klass - eesti k. - Säde Leelo Simso 11. k., matemaatika - Elisa Kipper 11.-12. k.

Olümpiaadid kestavad, Muhulane jätkab tulemustest teavitamist edaspidi.

J. Smuuli sünniaastapäeva tähistamine Muhu Põhikoolis

Nagu traditsiooniks saanud, tähistati ka sel aastal Muhu Põhikoolis kodusaare kirjaniku sünnipäeva. Kui tavapäraselt on lapsed ise näidendeid lavastanud, luuletusi ja kirjatükke kirjutanud, siis sel aastal oli tore võimalus kuulata keeleinimeste ettekandeid. Kooliperele leidsid võimaluse külla tulla koguni kolm tuntud eesti keelega tegelejat: professor Mati Erelt, dotsent Ellen Niit ja noor teadur Annika Kilgi.

Peale tunde kogunesidki vanemate klasside õpilased kooli saali. Sissejuhatavalt võttis sõna prof Erelt, kes tutvustas lähemalt oma keelealast tegevust, ilmunud sõnaraamatuid ja suundi eesti keele arengus. Õpilastel oli huvitav kuulda eelmise sajandi alguse keeleeuendajate Johannes Aaviku ja Villem Grünthal-Ridala panusest eesti keele arengule.

Dots Niit kõneles noortekeelest ning esitas lastele ettekande „Noore

muhulase keelekasutusest“. Kaasakiskuvate näidetega selgitas ta õpilastele, kuidas keelt uuritakse ja missugused on erinevused koolis õpitava ühiskeele ning igapäevase, vabalt kasutatava kõnekeele vahel. Kuna ettekande aluseks oli 15-aastase muhulase kõne lindistus üldistel teemadel, pikkuseks 1 tund e üle 500 sõna, oli materjal oma ja kodune. Pr Niit pööras tähelepanu põhiliselt kolmele aspektile: kas tänapäeva noor kasutab ka vanu murdesõnu, kui palju on noortesõnavara ning mil määral kohtab ühiskeele jooni.

Uurimuse kokkuvõtte oli, et noor räägib nagu noor ikka: kasutab slängi (näit jussima - vahtima, pos lori ajama - valetama), üsna vähe tarvitab murdesõnu - kogu jutu peale 11 tk (nõuke, sõuke, läks põesa), aga kohanimedid hääldab muhupäraselt ning säilinud on Muhu keelele ainuomane meloodia. Kolmas esineja, Annika Kilgi oli

ette valmistanud põhjaliku tutvustuse keele kasutamise võimalustest, keelemängudest, kooliõpilasele põnevast kirjandusest ja portaalist internetis, kus näiteks võimalik ka arvutiga dialoogi astuda. Kel huvi ja kannatust kuulata oli, sai teada palju kasulikku. Kahjuks kõigil õpilastel seda ei jätkunud.

Esinejate sõnavõttudest jäi kõlama mõte, et kaunist keelt ei tee teadlased oma reeglite ja nõuete järgi. Keel muutub ajas ja ruumis ning iga inimene, kes keelt kasutab, annab oma osa selle arenemisele.

Kooliperele kinkisid külalised mitmeid raamatuid ja keelemänge, omalt poolt ütles kõneleja te tänusõnad direktor Senta Room ning andis üle kooli logoga meened. Loodame, et huvitavaid kohtumisi toimub edaspidigi.

Ülle Kuusk,
emakeeleõpetaja

Emakeelepäev

III veerandi viimane koolipäev algas pidulikult. Kuna emakeelepäev, 14. märts, sattus sel aastal laupäevale, tähistasime koolis seda tähtsat päeva juba reedel. Päikeses särav hommik ja peagi käte antavad tunnustused, enamuses ikka heade hinnetega, tegid meeleolu kõigil rõõmsaks.

Kui emakeeleõpetaja oma sissejuhatavas sõnavõtus rääkis, et alati ei ole eesti lapsed Eestimaal emakeeles kirjutatud tunnustust saanud, jäi mõnigi õpilane mõtlesse. Teisiti ei saaks ju olla, aga ometi ei ole eesti keel omal maal alati hinnatud olnud.

9. klassi õpilased Karina Rehe, Mari-Liina Kikerist, Kerli Rannala, Katrin Kivihall ja Timo Pärn esitasid väikese luulekava Kristjan Jaak Petersoni ainetel, selgitamaks ka kõige pisematele saalisolijatele, kui tähtis see pea 200 aastat tagasi elanud mees meile kõigile on.

Marja-Liis Mereäär kandis ette päevakohase kõne eesti keelest ja meelest. Kuigi praegu on eesti keel lausa põhiseadusega kaitstud, ei aita ükski seadus, kui me ise, eestlased, oma keele säilimise ja edasiviimise eest ei seisa, see tähendab, seda kaunit ja asjakohaselt ei tarvita. Maailm on

länud lahti ja justkui iseenesest lipsavad ka eestikeelses juttu muukeelsed väljendid sisse. Selles ei olegi midagi halba, praegu püsib emakeel elujõulisena, aga järgnevat põlvkonda vastutus on suur.

Ettekanne jätkuski Elisa Lingu luuletusega vastutusest.

Eda Maripuu rääkis 1847. aastal peetud ametlikust eestikeelsest kirjavahetusest muhu pastori Aleksander Schmidt ja preestri

Jakov Boikovi vahel, Tamse valla meeste eestikeelsest märgukirjast Rinsi kiriku ehitajatele, muhulaste eesnimedest enne ja pärast usuvahetust ja kunagisest Miku poest Liival.

Aktuse lõpetas õppealajuhataja Ulvi Kipper, kes tegi kokkuvõtte õppetööst sel veerandil ja andis üle autasud.

Ülle Kuusk

Tüdrukute nädala tegemisi: Hellamaa külakeskuses küpsetati kooki ja valmistati pärlitest ehteid.

Muuseum, turism ja ühistegevus

Muhu Muuseum on olnud Muhu Turismi Assotsiatsiooni tegemiste juures selle algusest peale. Muuseumitöötajate osalusel toimusid mõttetalgud Muhu kui turismisihtkoha väärtuste analüüsimiseks ning Muhu tunnuslause välja töötamiseks.

Muhu Muuseum astus ka ise Muhu Turismi Assotsiatsiooni liikmeks, sest meie muuseumi jaoks on turistid paratamatult väga olulised. Paljud muuseumid ei pea oma tegevuskulude katteks omatulu teenima, kuid Muhu Muuseumi eelarvest moodustavad omatulud ligi kolmandiku. Seetõttu on meile lausa eluliselt oluline olla Muhu turismiettevõtjatega ühes paadis. Koos on kergem ja odavam ennast laias maailmas nähtavaks teha.

Samuti on äärmiselt kena pakkuda ööbivale turistile meelelahutust, mis teda saarel ka päevasel ajal tegevuses hoiaks ning võib-olla isegi teiseks ja kolmandaks ööks siia jääma ahvatleks. Selles ongi lühidalt öeldes ju kvaliteetturismi mõte – anda külalistele võimalused, põhjused ja aeg siinsesse kultuuripärandisse süvenemiseks ning kaasa loomiseks.

Viimast võimalust on Muhu Muuseum viimasel ajal pakkunud eeskätt suviste kontsertidega, kus publikule alati antakse võimalus mõni laul ka ise kaasa laulda või lihtsam tants kaasa teha. Samuti on meil kavas jätkata eelmisel suvel alustatud käsitööpäevadega. Sel suvel tahame seda siiski teha lühemate ajavahemike (3

päeva) kaupa ning igal korral ühele konkreetsele Muhule iseloomulikule käsitöötehnikale või esemeliigile (kudumine, pätitegu jne) keskendudes. Selles ettevõtmises on meile abiks Velli Saabas, kes oma käsitööpoeaga on samuti MTA liige.

Ajalooliselt on eestlased ühistegevust harrastanud ühiselt talgutel tööd tehes; enne Teist maailmasõda toimus ühistegevus peamiselt seltsitegevuse ja majandusühistute vormis. Vahepealne sunnitud ühismajandus kustutas paljude huvi midagi vabatahtlikult teistega koos teha. Praegu on siiski väga hea aeg taas ühise tegutsemise eelised avastada – ning neid nii enda kui teiste pinnalpüsimise heaks kasutada.

Kadri Tüür

Muhu Muuseumi juhataja

Muhu Turismi Assotsiatsiooni liikmeid: Koguva Käsperi talu

Maie Schmuul, perenaine

Koguva küla Käsperi talu asub mere ja metsa vahel, ümber vanad kiviaiad.

2000. aastal tekkis mul mõte hakata majutama turiste, kuna Koguvast käis igal suvel palju rahvast.

Algus oli väga raske. Vanas majas tuli teha remont, osta uus sisustus. Ehitasin kaks väikest rookatusmaja „Köki“ ja „Möki“, kus võivad puhata pered, ning nende juurde välikamina.

Tööd oli palju – endale jäi rõõm tegutsemisest. Kuid mul pole olnud aega viriseda ja kurta, et elu on raske.

Kõige tähtsam turismis on suhtumine turisti – ta peab olema sulle oodatud külaline. Siis tuleb ta järgmisel aastal tagasi ja soovib sind oma sõpradelegi.

9. veebruaril sündis Valdo Keinasti ja Marika Rahu perre **Krisete** Keinast.

1. märtsil sündis Matti ja Krista Niinepi perre **Mari-Ann** Niinep.

Levapäevast

Hellamaa külakeskuses toimunud levapäeval sai mekkida mitut sorti leiba, kuulda Marju Müüri ja muhu külanaieste levalugusid ja levategu õpetusi. Kis tullid kohjapeale, et kuuda pitkadest hingestatud tundidest, mis levataina sötkumisele kulutatakse (sealhulgas ma ise), nee said kuulda, et ühe leva segamiseks läheb paljast kuskil 15 minutit aega ja see'p nõua suurt kehalist pingutust. Sedasi tehtud leiba saime mekkida – küll oli hea!

Igal levameistril oo oma levategukunts. Paljud pidades kõikse õigemaks just astjas kääritat leiba, mis oma hakatuse soab minevast levategust astjaseinde külge kuin tainajäänustest. Eesti levaküpsetajatel oleks aeg seljad kokku panna ja rahvusliku kultuuripärandi eetsikandmise nimel nõuda õigust ametlikult kääritada ja sötkuda oma leiba lepuust astjate sihest. Lepp ande toidude puude seast kõikse parama meki ja astja külge peabki ju levatamina jääma – see kuivab seal ää ja soab uiele levale juuretiseks. Kut astjad iga korra aegas peenelt desinfitseerida, kaob leva hing sihest minema.

Tüi Liisu

Armsad muhulased!

Peagi on algamas uus turismihooaeg ning kindlasti tuleb teilegi külalisi, kes küsivad, mida Muhus teha ja kuhu minna. Tegevuskava loodame uuendada oma kodulehel www.muhu.info mai alguseks, kuid järgnevatel ajalehenumbrites tutvustame teile Muhu Turismi Assotsiatsiooni liikmeid ja nende eripära.

Parimad elamused saavad külalastajad maitsvast kohalikust toidust. Seepärast kutsume koostööle neid muhulasi, kes midagi kasvatavad aias või põllul ning armastavad käia metsas marjul või seenel. Seemnete muldapanemise aeg pole enam kaugel ja kes soovib eelnevalt kokku leppida sortimendis, kogustes ning hindades, palun võtke ühendust tel 4528148 või 5034237 Helena Erikuga.

Muhu papud ja globaliseeruv maailm

Vt. Raul Vinni "Muhu muster läheb tennistele", OS 19.2.09
www.rahvusmeened.ee

Jääb üle vaid hüüatada, et nüüd, aastal 2009, on see kohal. Globaliseeruv maailm. Internetist võin tellida muhu siilikutriibu mustriga hiina tennised. Muhulasena mu hing natuke kriibib.

Muhu käsitööpoodides tuleb mul nutumaik suhu. Roositud Muhu tekile lisavad tegijad ja müüjad tillukese kollase klepsu hinna ja tegija nimega. Mul on kahju neist tegijaist, kes enda tööd nii vähe väärtustavad. Muhu tekk on kindlasti midagi hoopis rohkemat, seda müües müüakse tükikest Muhu lugu ja tegija lugu. Ma

tahaksin, et see lugu tuleks koos tekiga - väike ilusale paberile kirjutatud LUGU tegijast ja mustrist... (või netiaadress), mis on Muhu, ja milline on selle teki lugu (nagu maailma kallimatel kaubamärkidel - traditsioonid aastast 18...). Muhu tekki või siilikut müües müüakse ostjale elamust, tükikest oma saarest, elustiili... Ostja võiks teada, kui aeganõudev on see töö, ja et neid oskusi antakse edasi põlvest põlve...

Hiljuti Muhuski näidatud filmis "Austraalia" ütleb oma rahva juurde tagasipöörduv aborigeenipoiss Nullah lõpustseenis "See on meie lugu, ainult meie saame seda rääkida... Ja me peame seda

rääkima. Ilma oma loota pole meid olemas." (tsitaat ei ole täpne)

Meie Muhu mustrites on meie Muhu lugu... Kahtlemata räägivad Muhu mustrid oma lugu ise, aga mõelgem sellele, kuidas seda lugu valjemini rääkida... ja et see lugu edaspidigi muhulastele kuuluks... Indrek Kaingu projekt on fantastiline promolugu (vaadake selle projekti reklaami - märksõnadena olgu mainitud Facebook, Twitter, Orkut), aga pangu see meid ka mõtlema...

Muhu rahvariided on ühed armastatuimad üle Eesti. Meie teame, milline on naise tanu, ja milline pruudi tanu, ja kuidas ning millal neid kanda ... Muhu

rahvarõivad, muhu tikand, muhu mänd on meie esivanemate pärand. Muhu Muuseum, Muhu vald, käsitööselt Oad ja Eed - mitte ühelgi kodulehel ei ole sõnakestki nende tähendusest meile, jah, Muhu Muuseumi lehelt saan ma linkida Eesti Rahva Muuseumi lehele, ja seal midagi on...)

P.S. Ja kihnlased tegid meile ka jälle ära. Ärna Roosi ELUMÖNU on vapustav raamat. Läbi ühe naise elu ajarännak ligemale kolmveerand sajandi Kihnu inimeste, looduse, sõja, ühiskonna muutuste, ja selle kõige kõrval ikka Roosi käsitöö. Oleks meil, muhulastel, midagi sellist kõrvale panna...

Parimat soovides

Anne Soo

Muhulaste imelikud juhtumised Suurel maal

28. veebruaril 1989. aastal kell 17.00 loodi Tallinnas muhulaste selts. 20 aastat on möödunud ja nüüd oli aeg selle sündmuse tähistamiseks. Pärimuhulased tahtsid ka sündmusest osa võtta ja oma sõna sekka öelda.

Nii alustaski Külasepa folkloorirühm „Kodukootud“ selle aasta 28. veebruari hommikul sõitu mandri poole. Jäättee pole küll enam nii sagedane nähtus kui 20 aastat tagasi, aga see-eest on laevaühendus hea ja üle väina saadi viperusteta.

Talina lähistel Laagris olid Saue valla juhtivad jõud (samal ajal Külasepa küla elanikud) Mati Tartu ja Inderk Tiidemann juba aegsasti ootamas. Tööväliselt kanged laulumehed Mati ja Indrek olid nende tööalases käsituses olevaid ruume muhulaste esinemiste ja juubeli peaproovi jaoks lahkesti nõus kasutada andma.

Aga sa seda mandri ja Talina värki tead.... Saue linn ja Saue vald võivad ju segamini minna... Lõpuks jõuti ikka õigese kohta, Saue valla lasteaia peale (vt pilti).

Eks siis „Kodukootud“ näitasid, mida oskavad. Jälle uus tants välja mõeldud (juhendaja Mall Noormets) ja laulgi selle juurde selgeks õpitud. Repertuaar oli ikka Talina linna jaoks kohandatud ka, et linnamuhulastele meelde tuletada, milliseid laulusõnu Muhu vana-

Pensinäreide ühendus „Pihlamari“ Saue lasteaia paroodiat tegemas.

Piia Tint

Tantsust-laulust said kõik osa.

Silja-Riin Voolma

emade kirstudest veel hea otsimise peale välja tuleb. Viisid on ikka põlvest-põlve suuliselt edasi antud.

Kui peaproov Sauele tehtud, hakati linna poole liikuma. Kuna bussi peale kõik ei mahunud (linnamuhulasi oli tee pealt juurde tulnud), siis Liisu ja Leenu pidid takso võtma.

Et Talina kesklinnas otsitakse paergu taga kultuuriväärtusi ja läbisõit on piiratud, siis läks Liisu

ja Leenu sõit Muhulaste seltsi aastapäevapeole Raua t 1 päris pikaks ja kulukaks. Aga selle eest nägi üle hulga aja Talina linna. Seal, kus enne vekka tehti, oo nüüd Politsei peavalitsus. „Estonia“ teater oli ikka veel oma koha peal, aga mis sinna vastu ehitub, seda oli veel praegu raske arvata. Õnneks ei pea pärimuhulased oma pead selle pärast vaevama; neid teisi, riiki juhtivaid muhulasi, oo Talina linna peal küll.

Muhulaste Seltsi aastapäevapeole oli kogunenud ligi 200 inimest. Seltsi tegevuse initsiaatorid Malle Ling ja Jaan Naaber meenusid seltsi loomise aegu ja neid tegemisi, mis 20 aasta jooksul on ette tulnud. Tegemised on ju ikka Muhu saare peal teoks saanud ja abi saare heakorra säilitamisele on märkimisväärne olnud.

Kohale oli tulnud nii vanemat kui nooremat rahvast, mudilased Muhu rahvariides. Linnamuhulased kiitsid „Kodukoote“ uhkeid siilikuid ja vatte, mis tänu Malle Mätase aktiivsele tegevusele järjepidevalt vahetuvad ning ikka arhailisemaks ja vanu aegu meenutavamaks muutuvad. Pidul oli vägev ning tantsust ja laulust said kõik osa.

Kui hommikul olid mitmed muhulased kuraasi täis ja plaanisid ööseks Talina sugulaste juurde jääda, siis õhtuks ei paistnud sellise sooviga enam keegi silma. Väsimus oli võimust võtnud. Kõigil oli hea meel, et bussi peale sai ja et kella kümnene praam Virtsus ootas. Koduse Kuivastu tuledki paistsid suure vee taga....

Kuni järgmise korrani ja siis vast juba välismaale...

Piia Tint
Külasepa, Koosi